

REGIONALE FORSKNINGSFOND
AGDER

Årsrapport 2017

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	4
1.1 Mål og prioriteringer	4
1.2 Agderfylkene	4
1.3 Strategiske prioriteringer	6
Bedriftsprosjekter	6
Kvalifiseringsstøtte	6
Brukermedvirkning og samskaping	6
Mobilisering til RFF, Forskningsrådet og EU	6
2. Aktiviteter i perioden	8
2.1 Styre og styrets arbeid	8
2.2 Informasjon og profilering	9
2.3 Utlysninger og respons på dem	10
Regionale bedriftsprosjekter 2017	10
Kvalifiseringsstøtte 2017 (løpende)	10
3. Resultatrapportering	11
3.1 Tildelinger i 2017	11
Tildelingsprofil i perioden 2010-2017	13
3.2 Prosjektresultater	14
Prosjekt- og rapporttyper	14
Resultatindikatorer	15
<i>Formidling og publisering</i>	15
Innovasjoner	16
Samarbeid	17
Oppsummering	17
4. Økonomi	18
3.1 Bevilgning fra Kunnskapsdepartementet	18
3.2 Administrasjonskostnader	18
3.3 Resultatregnskap og balanse	18

Sammendrag

RFF Agders styre mener at fondet bidrar til at bedrifter og offentlige virksomheter i Agder øker sin innovasjonsevne, konkurransekraft og verdiskaping. Kravet om samarbeid mellom FoU-institusjoner og bedrifter/offentlige virksomheter stimulerer samarbeid og styrket kontaktflaten mellom FoU-institusjonene og bedrifter/offentlige virksomheter. Dette bidrar til å styrke relasjonene i det regionale innovasjonssystemet. Bedriftene i Agder benytter seg i økende grad av nasjonale ordninger som SkatteFUNN og relevante programmer i Forskningsrådet. Utviklingen går med andre ord i riktig retning.

1. Innledning

1.1 Mål og prioriteringer

Fondets arbeid i 2017 har hatt sin basis i Agders strategi for forskning, utvikling og innovasjon 2015-2030. Strategiens hovedmål er at Agder skal ligge i front når det gjelder å utvikle og implementere forskningsbasert innovasjon i offentlig sektor og i privat næringsliv.

Strategien konkretiserer tre *strategiske områder* som, sammen med Bestillingsbrevet fra de to fylkeskommunene, gir retning for RFF Agders virksomhet.

- 1) Styrke FoUol i bredden
  - Fokus på mobilisering og kvalifisering av bedrifter og kommunal sektor
- 2) Toppsetsinger
  - Fokus på å støtte opp under regionens satsinger
- 3) Formidling, deling og spredning av FoUol-aktiviteter
  - Fokuset på samhandling, synliggjøring og mobilisering (RFF Agders kommunikasjonsplan 2018-2019)

RFF Agders styre mener at fondet bidrar til å utvikle regionen i den retningen som FoUol-strategien og bestillingsbrevet angir. Dette bekreftes både gjennom de aktiviteter som er gjennomført og av resultatrapporteringen i kapittel 3.

1.2 Agderfylkene

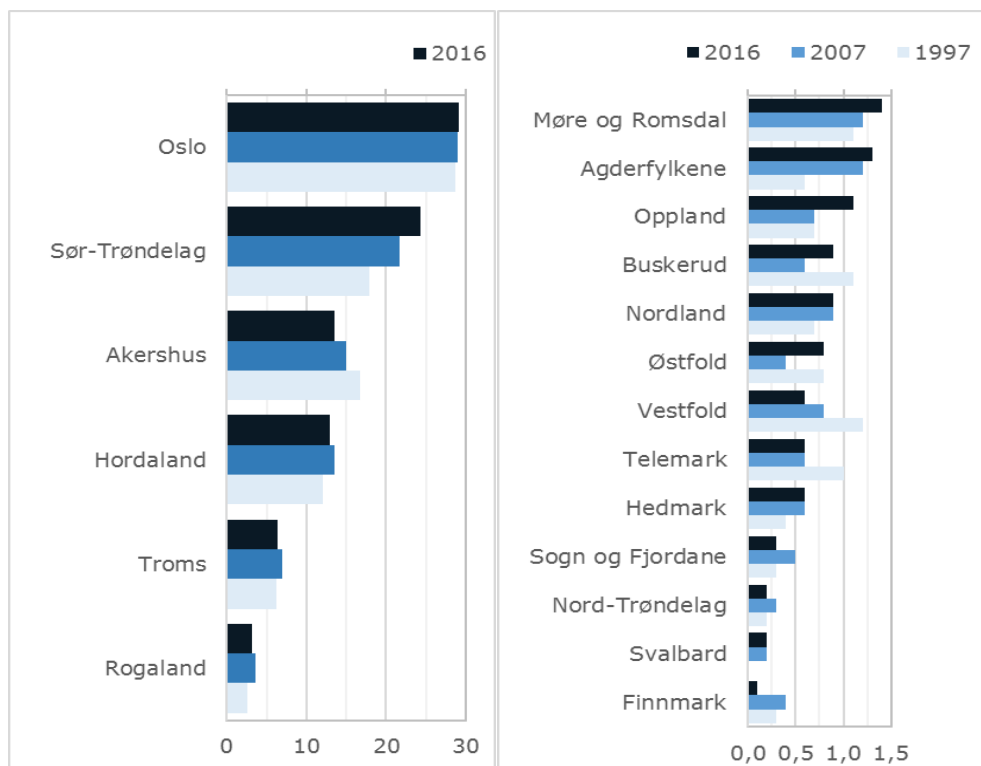
Dette avsnittet fokuserer på muligheter og utfordringer knyttet til forsknings-, utviklings- og innovasjonsaktivitet i Agderfylkene og bygger på resultatene fra Indikatorrapporten 2017.¹ Utfordringsbildet er omtrent det samme som i forrige års rapport, men det er en viss forbedring i noen av indikatorene. Dette gjelder spesielt Agders andel av Forskningsrådets bevilgninger der det har vært en dobling av den relative andelen (fra 0,6 til 1,2 prosent) i perioden 1997 til 2016.

Et sentralt mål for Agder er at regionens andel av Forskningsrådets totale bevilgning øker, og at både bedrifter, offentlig sektor og forskningsmiljøer kan hevde seg i den nasjonale og internasjonale konkurransen om å hente inn forskningsmidler. Selv om Agders andel fremdeles er liten sammenlignet med de seks fylkene som henter in mest midler, har regionens relative posisjon i forhold til den andre fylkene forbedret seg fra 14 til 10 plass. Det er rimelig å anta at RFF Agder har bidratt positivt til denne utviklingen.

---

¹ Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer 2017 (NIFU og Norges forskningsråd).

Figur 1: Fylkenes andeler av Forskningsrådets bevilgninger* (Kilde: Indikatorrapporten 2017)

*Fylkene er rangert etter andel i 2016, de seks fylkene med størst andeler til venstre, øvrige fylker til høyre.

Herstads og Sanvens analyse «Towards regional innovation systems in Norway?» (NIFU rapport 2017:8) fremhever også positive utviklingstrekk i Agderfylkene. De fremhever blant annet at veksten i samarbeidet i det regionale forskningssystemet har vært eksepsjonelt høyt sammenlignet både med det nasjonale gjennomsnittet og med andre norske regioner. Samtidig fremheves det at styrken «global pipelines», dvs. aktørers FoU-samarbeid med utlandet, er godt over gjennomsnittet for Norge og at mikrofundamentet for det regionale innovasjonssystemet er styrket.

Det regionale innovasjonssystemet er imidlertid dominert av et begrenset antall næringer som er avhengig av vekstimpulser ofra olje- og gassnæringen (Herstad og Sanven, 2017). Havbruk og de havbruksrelaterte næringene, teknisk-vitenskapelig service og IKT-næringenes regionale forankring og samarbeid med regionale FoU-aktører er redusert. Herstad og Sanven konkluderer derfor med at

«...there is a need for broadening the scope of the regional innovation system and loosen its lock-in to the Oil & Gas sector. Finally, strong concentration of international linkages is reason for concern.» (Herstad og Sanven, 2017: 49)

Analysen peker således på utfordringer i Agder som også er relevant for RFF Agders virksomhet. For å bidra til et bredere fokus har fondsstyret vedtatt at utlysninger av både

bedriftsprosjekter og kvalifiseringsstøtte skal være åpen. På denne måten vil RFF Agders styre sikre at de beste prosjektene vinner frem uavhengig av næring og sektor.

RFF Agder bidrar også til realisering av fylkeskommunenes satsing på bærekraft, blå vekst og e-helse. Dette vil på sikt kunne bidra til å redusere faren for innlåsing ved at eksisterende næringer beveger seg inn i nye markeder og at nye næringer utvikles.

1.3 Strategiske prioriteringer

Bedriftsprosjekter

Styret vedtok en tematisk åpen utlysning av bedriftsprosjekter både for å stimulere til mer konkurranse, gi flere aktører mulighet til å søke og samtidig bidra til å motvirke innlåsingseffekt i det regionale innovasjonssystemet. Dette synes å ha vært en vellykket strategi. Fondet mottok søknader fra bedrifter i flere ulike næringer fra havbruk, materialteknologi, sirkulær økonomi, vindkraft og farmasøytisk industri. De fleste av søknadene har et eksplisitt miljøperspektiv, noe som er i tråd med Agderfylkenes fokus på bærekraftig utvikling.

Kvalifiseringsstøtte

Styret vedtok å prioritere søknader med det formål å kvalifisere aktører for å søke nasjonale og internasjonale forskningsmidler, og vi ser at dette begynner å bære frukter (jfr. kapittel 1.2). Antall søknader og omfanget av bevilgninger til kvalifiseringsstøtte har vært lavere enn forventet, men styret mener at denne type prosjekter er viktige og vil fortsette satsingen i 2018.

Brukermedvirkning og samskaping

RFF Agder har i sine utlysninger innført en streng praksis når det gjelder brukermedvirkning. Det er krav om at både forskere og brukere av forskningen skal medvirke i prosjektene. Begge parter skal være aktivt involvert, og aktiviteten skal fremgå av både budsjett og arbeidspakker. Samarbeid og brukermedvirkning er et av vurderingskriteriene. Lav karakter (C) på dette kriteriet kan medføre at søknaden avslås selv om prosjektet ellers har god kvalitet.

Hovedformålet med strenge krav til samarbeid og brukermedvirkning er å bidra til utvikling av det regionale innovasjonssystemet. Dette skjer gjennom stimulering av kunnskapsdeling og interaktive læring mellom ulike aktører – bedrifter, FoU-institusjoner og offentlige virksomheter. Det er rimelig å anta at dette har bidratt til at Agder som eneste region i Norge

«...emerges from the statistics as a relatively clear example of successful RIS construction» (Herstad og Sanven, 2017:10).

Mobilisering til RFF, Forskningsrådet og EU

Etter dialog med både bedrifter og kommuner i regionen, har fondsstyret også vedtatt å prøve ut ulike prosjekttypen for kvalifiseringsstøtte:

- Idéavklaringsmidler offentlig sektor og bedrifter, maks støttebeløp pr prosjekt 100 000 kroner
- Forprosjekter offentlig sektor og bedrifter, maks støttebeløp pr prosjekt 300 000 kroner (økt fra 200 000 kroner)

- Posisjoneringsprosjekter til norske og nordiske utlysninger offentlig sektor og bedrifter, maks støttebeløp pr prosjekt 150 000 kroner.

Målet er å redusere barrierer, stimulere til aktører til å søke midler i Forskningsrådet og Nordiske finansieringsordninger, samt bidra til utvikling av en «virkemiddeltrapp» for forskningsstøttet innovasjon i regionen. Dette skjer i tett samarbeid med Forskningsmobilisering Agder. Dette er også viktige tiltak for å kvalifisere søkere til H2020 og andre europeiske finansieringsordninger.

Sekretariatsleder er også medlem av Agders internasjonale fagråd der blant annet ulike tiltak for økt deltagelse i EUs utlysninger drøftes. Sørlandets Europakontor er en viktig samarbeidspartner i denne sammenheng, og leder for Sørlandets Europakontor holdt også foredrag for fondsstyret i 2017. RFF Agder har som mål å styrke dette samarbeidet ytterligere i 2018.

2. Aktiviteter i perioden

2.1 Styre og styrets arbeid

RFF Agders styret består av følgende medlemmer:

Styreverv	Navn	Stilling	Oppnevnt av
Styreleder	Hilde B. Nordvik	Administrerende direktør, Saint Gobain Ceramic Materials AS	Forskningsrådet
Nestleder	Camilla Dunsæd	Prosjektleder Nye Kristiansand	Vest-Agder
Styrerepresentanter	Tellef Inge Mørland	Stortingsrepresentant AP	Aust-Agder
	Eivind Gimming Stensland	R&D director, MacGregor Norway AS	Vest-Agder
	Inger Nilsen Holen	Koordinator Regionplan Agder 2020, Vest-Agder fylkeskommune	Forskningsrådet
	Dag G. Aasland	Professor emeritus, Universitetet i Agder	Aust-Agder
Numeriske vararepresentanter	Torunn Ostad	Fylkespolitiker, adjunkt Dahlske videregående skole	Aust-Agder
	Hilde Lona	Virksomhetsleder Aust-Agder bibliotek og kulturformidling	Aust-Agder
	Kamilla Sharma	Administrerende direktør, Innoventus Sør	Vest-Agder
	Jorunn Gislefoss	Fabriksjef, Elkem Solar	Vest-Agder
	Tor Borgar Hansen	Senioranalytiker, Oxford Research	Forskningsrådet
	Ståle Selmer-Olsen	S-Onergy, selvstendig næringsdrivende	Forskningsrådet
Observatør	Siren Neset	Regionansvarlig Agder, Norges forskningsråd	

Tabell 2.1: RFF Agders styre

Det har vært avholdt syv styremøter og ett styreseminar. Styret har behandlet 46 saker. Styret har behandlet årsrapport for 2016, strategisk arbeid med utlysninger, bevilgning av midler og kommunikasjonsplan for 2018-2019.

Styreleder har deltatt på felles styreledersamlinger for regionale forskningsfond.

Styret deltok på årskonferansen for RFF.

Sekretariatet har bestått av sekretariatsleder Tone Haraldsen (100 % stilling) og rådgiver Benny André Johansen i Vest-Agder fylkeskommune (inntil 20 % stilling).

Sekretariatet deltar på læringsarenaer arrangert av Forskningsrådet, nasjonale sekretariatsledermøter for regionale forskningsfond og årskonferansen for RFF.

Forskningsrådets regionansvarlig deltar som observatør i styremøter og er aktivt med i arbeide med vurdering av søknader og rekruttering av søkere.

2.2 Informasjon og profilering

Det gjennomføres kontinuerlig arbeid i begge Agderfylkene for å spre informasjon om fondet. RFF Agder arbeider tett sammen med Forskningsmobilisering Agder og Forskningsrådets regionansvarlig når det gjelder å informere om og profilere fondets aktiviteter. Det avholdes prosjektverksteder, seminarer og informasjonsmøter.

I 2017 har samarbeidet med de regionale næringshagene blitt videreutviklet. Sammen med de andre virkemiddelaktørene i regionen, er det avholdt virkemiddeldag i de fleste av regionens næringshager. Sekretariatsleder har også blitt fast medlem av det regionale nettverket for de regionale næringshagene.

Den store pengedagen som arrangeres to ganger i året er også en viktig informasjonsarena.

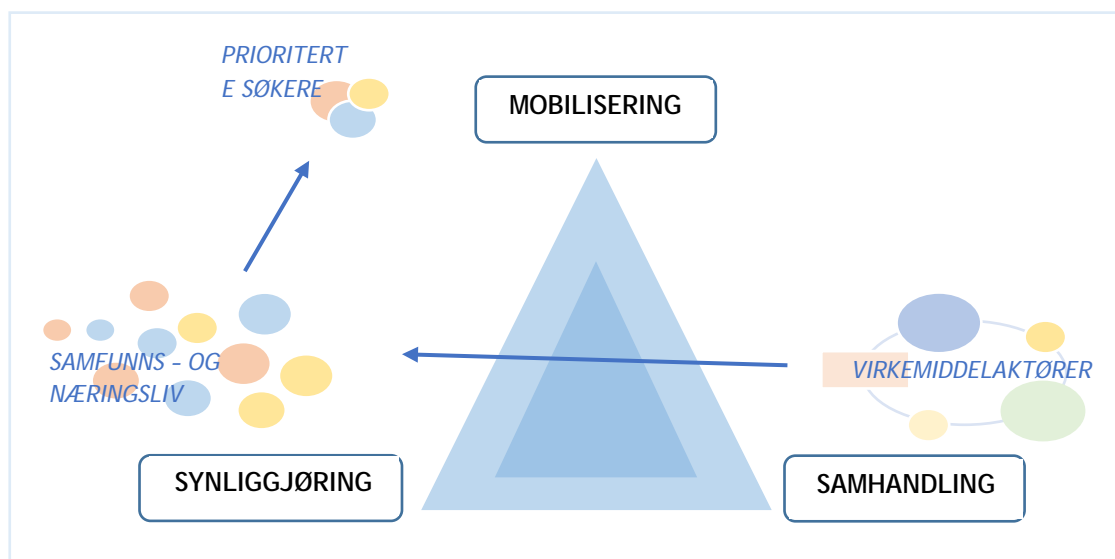
I 2017 har arbeidet med å mobilisere kommunal sektor blitt intensivert. Det er avholdt informasjonsmøter med alle regionrådene i Agder. Informasjonsmøtene ble fulgt opp med veiledningsmøter med enkeltkommuner og grupper av kommuner.

Sekretariatsleder deltok også på avslutningskonferansen for prosjektet M4Almo – fremtidens alarmmottak. Dette prosjektet støtter opp om e-helsesatsingen i Agder. Prosjektet har hatt stor betydning for de involverte partnere ved at det er fremkommet sentrale problemstillinger knyttet til innføring av nye digitale trygghetsalarmer og velferdsteknologiske løsninger med en rekke innebygde sensorer og tilhørende alarmfunksjoner. Basert på et omfattende datamateriale som er

innhentet, er det trukket opp viktige prinsipper for organisering av tjenestene og samhandling mellom pasient/bruker, pårørende, responscenter tjenester og kommunehelsetjenestene. Med utgangspunkt i erfaringer fra prosjektet er det gitt en oppsummering med noen anbefalinger til veien videre, relatert til aktuelle problemstillinger for Direktoratet for E-helse, for kommunene og for leverandørene.

Kunngjøring av utlysninger og annen informasjon offentliggjøres på fondets nettsider, i sosiale medier og via e-post til sentrale aktører. I desember 2017 vedtok RFF Agders styre en kommunikasjonsplan med tre strategiske og relaterte satsingsområder.

Planen som er rullerende, iverksettes i 2018 og følges opp i påfølgende år.

Oppfølging av innvilgede prosjekter

Alle hovedprosjekter inviteres til en workshop i januar hvert år. Hovedfokus for workshopen er regnskapsrapportering. Dette er også en læringsarena der alle som har hovedprosjekter har anledning til å møte hverandre.

Utover dette har sekretariatsleder individuell oppfølging av de enkelte prosjektene. Dette gir også viktig læring for det videre arbeidet med utlysninger, tildelinger og oppfølging av prosjekter.

Oppfølging av avslag og avviste prosjekter

Samtlige søkere for skriftlige tilbakemeldinger som inneholder en vurdering av søknadens sterke og svake sider samt anbefalinger om forbedringer. Søknader som ikke når opp i konkurransen om finansiering inviteres til veiledning med fokus på forbedring av søknaden og informasjon om krav og vurderingskriterier.

2.3 Utlysninger og respons på dem

Regionale forskningsfond Agder hadde løpende utlysning av kvalifiseringsprosjekter og en utlysning av regionale bedriftsprosjekter i 2017. Utlysningstekstene er tilgjengelige på www.rffagder.no

Regionale bedriftsprosjekter 2017

RFF Agder mottok 13 søknader om bedriftsprosjekter. Av disse ble tre avvist, tre ble avslått og syv ble innvilget støtte, dvs. totalt ble de søkt om 29 003 000 kroner.

Kvalifiseringsstøtte 2017 (løpende)

RFF agder hadde løpende utlysning av kvalifiseringsstøtte. Beslutninger om bevilgning foretas i berammede styremøter. Totalt mottok RFF Agder 44 søknader. 10 søknader ble avvist på formelt grunnlag, 19 søknader ble avslått og 14 ble innvilget støtte, dvs. 31%. Totalt ble det søkt om 8 400 000 kroner.

3. Resultatrapportering

3.1 Tildelinger i 2017

Nedenfor følger en oversikt over tildelinger i 2017 regionale bedriftsprosjekter og regional kvalifiseringsstøtte i 2017. Begge utlysningene var tematisk åpne. Både bedrifter, offentlige virksomheter og FoU-institusjoner kan søke på regionale kvalifiseringsstøtte under forutsetning av at de oppfyller RFF Agders krav til samarbeid.

Prosjekt-nummer	Prosjekttittel	Utllysning	Prosjektansvarlig	Bevilget
269048	Nye sensorer for digitalisering og automatisering av nikkelelektrolyse	Oktober 2016	Glencore Nikkelverk AS	1 950 000
269052	Design and maintenance based on operational data	Oktober 2016	MACGREGOR NORWAY AS	3 000 000
269062	Fleksibel sandfang	Oktober 2016	Sira-Kvina kraftselskap	2 000 000
269069	EXPOCEAN	Oktober 2016	LINDESNES HAVHOTELL AS	3 000 000
272196	Fra batch til kontinuerlig prosess - en mer kostnadseffektiv og miljøvennlig industriell produksjon	Februar 2017	GE Healthcare AS, Lindesnes Fabrikker	3 000 000
272202	Kunnskapsbasert innovasjon for optimal ressursutnyttelse i leppefiskeriet	Februar 2017	FJORD SERVICE FLEKKEFJORD AS	2 000 000
272203	Real-time Management of Industrial Fugitive Dust Emissions	Februar 2017	ERAMET NORWAY AS AVD KVINESDAL	3 000 000
272204	Sustainable New Airox Elements for Future Industrial Innovations	Februar 2017	TPD AS	1 650 000
272206	Manufacturing of Hybrid Materials Solutions	Februar 2017	Benteler Automotive Farsund AS	3 000 000
272210	Lønnsom resirkulering av avfallsstrømmer fra silisiumproduksjon	Februar 2017	Elkem AS, Technology	3 000 000
272219	Ubrennbare interiørplater med trefiberkjerne etter våtprosess	Februar 2017	HUNTONIT AS	1 113 000
TOTALT				26 713 000

Tabell 2.4.1: Oversikt bevilgninger til bedriftsprosjekter i 2017.

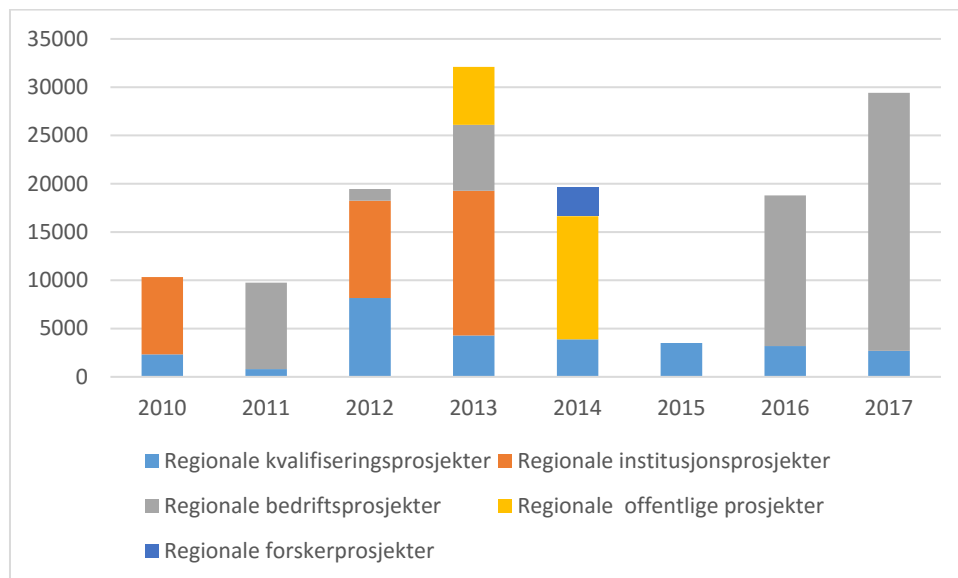
Prosjekt-nummer	Prosjekt tittel	Prosjektansvarlig	Bevilget
271419	A sensing concept for condition monitoring of land based drilling machine	TEKNOVA AS	150 000
271857	CTMP kvalitet for Tissue	Rygene-Smith & Thommesen AS	200 000
272976	Forprosjekt om forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer i utavner og liknende kyststede	Universitetet i Agder	200 000
272978	Norsk helseregister for flåttbårne sykdommer - bedre forskning, diagnostikk, behandling og mestring med bedre dataregistrering	Sørlandet sykehus helseforetak	200 000
274110	Sensorbasert overvåking av nedbørstyrte utslipp til vann	NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING REGION SØR	200 000
274114	Bedret livskvalitet for personer med diagnosen EPP med utgangspunkt i personlige lysmålere (?wearables?)	SUNSENSE AS	200 000
277400	Bærekraftig utvikling i Blindleia. Planpraksis, premisser og perspektiver	Agderforskning AS	200 000
277399	Egenproduksjon av råvarer - kontinuerlig syntese	GE Healthcare AS, Lindesnes Fabrikker	200 000
277275	Effektivisering av offshore kranløft med hovedfokus på nedsenking i bølgesone	MacGregor Norway AS	200 000
281745	Visualization and Automation in Tunnel Applications	Andersen Mek Verksted AS	200 000
283269	Detection of blows in SiC crude production using low cost Near Infrared (NIR) cameras	Teknova AS	200 000
283274	Autonomous machine monitoring for the shipping industry	MACHINE PROGNOSTIC AS	200 000
283275	Follow-Up Strategies In ONcology with a Smart-phoneapplication (FUSIONS)	SSHF	200 000
283290	Bruk av overvann i digitalisert urbant landbruk	NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING REGION SØR	150 000
TOTALT			2 700 000

Tabell 2.4.2: Oversikt bevilgninger til kvalifiseringsstøtte 2017.

Tildelingsprofil i perioden 2010-2017

Nedenfor gis en oversikt over RFF Agders tildelingsprofil, dvs. bevilgninger fordelt på søknadstyper og målgrupper i perioden 2010-2017.

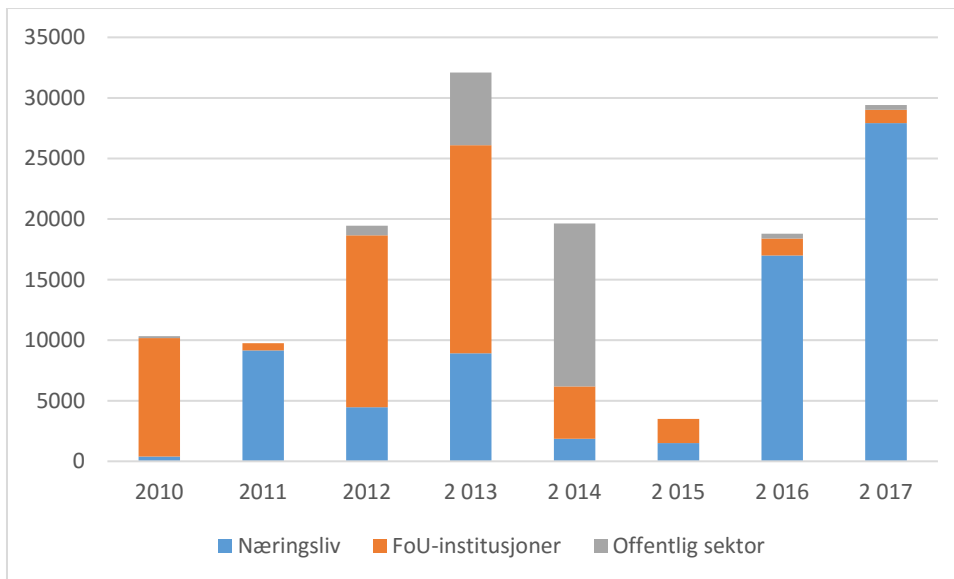
Figur 2.4.1: Tildelinger fordelt på prosjekttyper 2010-2017.

Av figur 2.4.1 fremgår av RFF Agders tildelingsprofil har variert i perioden 2010-2017. Dette gjenspeiler utlysningene som forsøker å fange opp spesifikke regionale behov. I 2010, 2012 og 2013 var hovedfokus på regionale institusjonsprosjekter der formålet var å bidra til å styrke regionale FoU-institusjoner. I 2016 og 2017 har utlysningene først og fremst rettet seg mot bedrifter. Dette har sammenheng med de utfordringene næringslivet i Agder har stått overfor de siste åren. Lavere oljepriser synliggjorde tydelig behovet for næringsmessige omstilling. Regionen preges som det fremgår av kapittel 1.2, av en relativt spesialisert næringsstruktur. Forskningsstøttet innovasjon kan i denne sammenheng være et viktig virkemiddel for å motvirke innlåsing gjennom å bidra til fornyelse av eksisterende og utvikling av nye næringer.

I perioden 2010-2017 har 20% av midlene blitt benyttet til kvalifiseringsstøtte. 23% av midlene har gått til regionale institusjonsprosjekter, 41% til regionale bedriftsprosjekter, 13% til regionale offentlige prosjekter og 2% til regionale forskerprosjekter.

Endringer i tildelingsprofil i perioden 2010-2017 fremgår også av figur 2.4.2 som viser fordeling av midler på målgruppe, dvs. Næringsliv, FoU-institusjoner og offentlig sektor. I 2010, 2012 og 2013 gikk en stor del av tildelingene til FoU-institusjoner, mens tildelingene i 2016 og 2017 i alle hovedsak har gått til næringslivet.

Figur 3.5.2: Fordeling av midler på målgruppe

3.2 Prosjektresultater

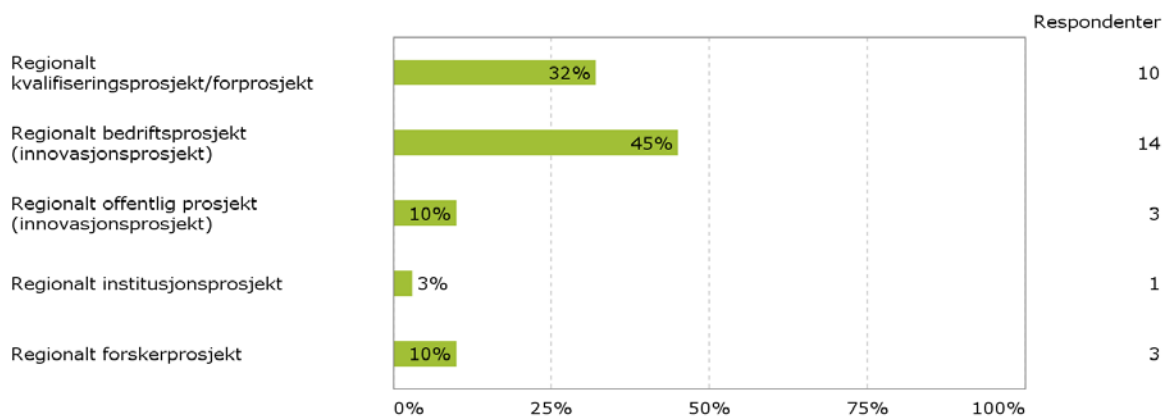
I henhold til KDs retningslinjer rapporterer RFF Agder på et felles sett av parametere for alle fondsregioner. Datasettene for 31 prosjekter var innrapportert ved fristens utløp.

Prosjekt- og rapporttyper

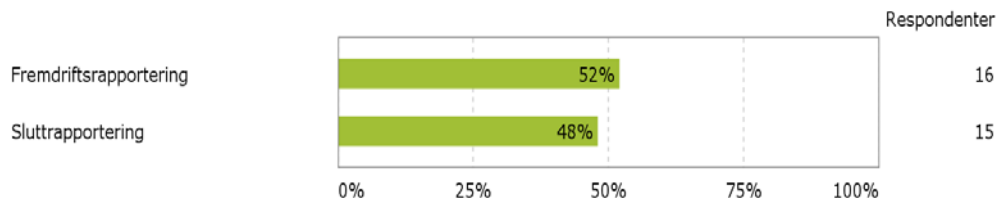
Resultater som beskrives, må tolkes i lys av hvilke type prosjekter som rapporteres. Det er for eksempel rimelig å forvente at resultat når det gjelder formidling, publisering og innovasjon vil være vesentlig lavere for forprosjekter enn for hovedprosjekter.

Det er også rimelig å forvente at en populasjon der hovedtyngden består av bedriftsprosjekter (og muligens også offentlige prosjekter) vil skåre høyere på innovasjon enn en populasjon der hovedtyngden består av forskerprosjekter.

Figur 4.1: Rapporter fordelt på prosjektyper

Figur 4.2: Rapporter fordelt på rapporteringstype

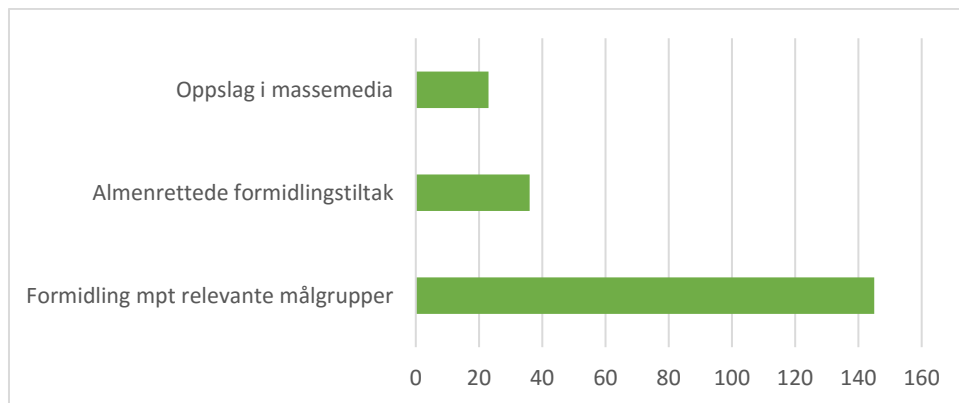

Resultatindikatorer

Formidling og publisering

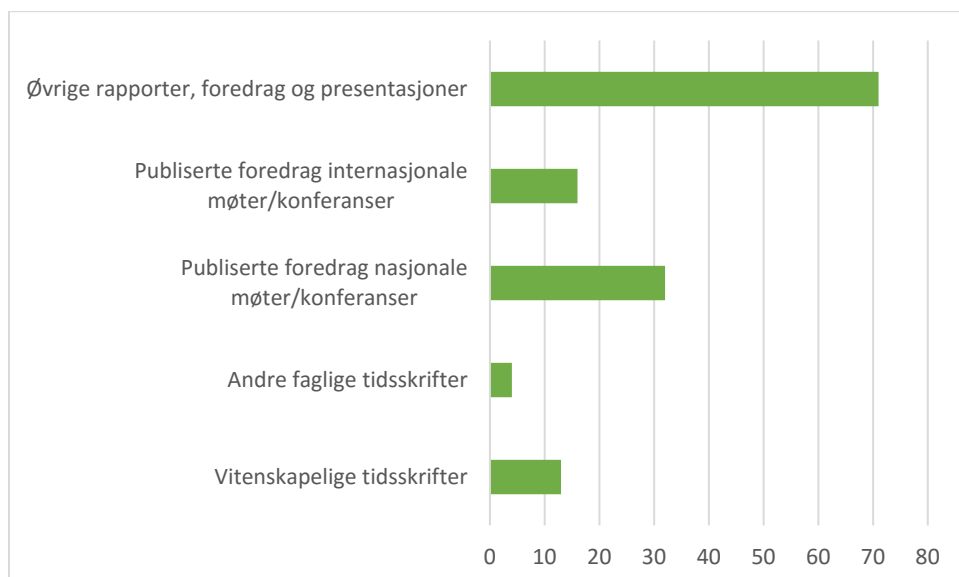
I dette avsnittet gjøres det rede for hvilke resultater prosjektene rapporterer i når det gjelder til formidling, publisering, innovasjon og samarbeid.

Figur 4.3: Formidling i rapporteringsperioden og totalt (absolutte tall)

Figur 4.4 viser at prosjektene har en relativt omfattende formidlingsvirksomhet. Det er viktig å understreke at det her er snakk om 31 prosjekter, og at 10 av dem er forprosjekter.

Figur 4.5: Publisering i rapporteringsperioden (absolutte tall)

Av figur 4.5 fremgår det at prosjektene publiserer relativt mye. Av totalt 136 ulike typer publikasjoner i 2017, er 13 som publisert i vitenskapelige tidsskrifter. Med tanke på at 14 av prosjektene er regionale bedriftsprosjekter og 10 er kvalifiseringsprosjekter, må dette kunne betraktes som et godt resultat. Kategorien med størst antall publikasjoner er øvrige rapporter, foredrag og presentasjoner fra faglige møter.

Uansett kanal, bidrar både formidlings- og publiseringsaktiviteter i prosjektene spredning av kunnskap som kan danne grunnlag for læring på tvers av aktører og sektorer.

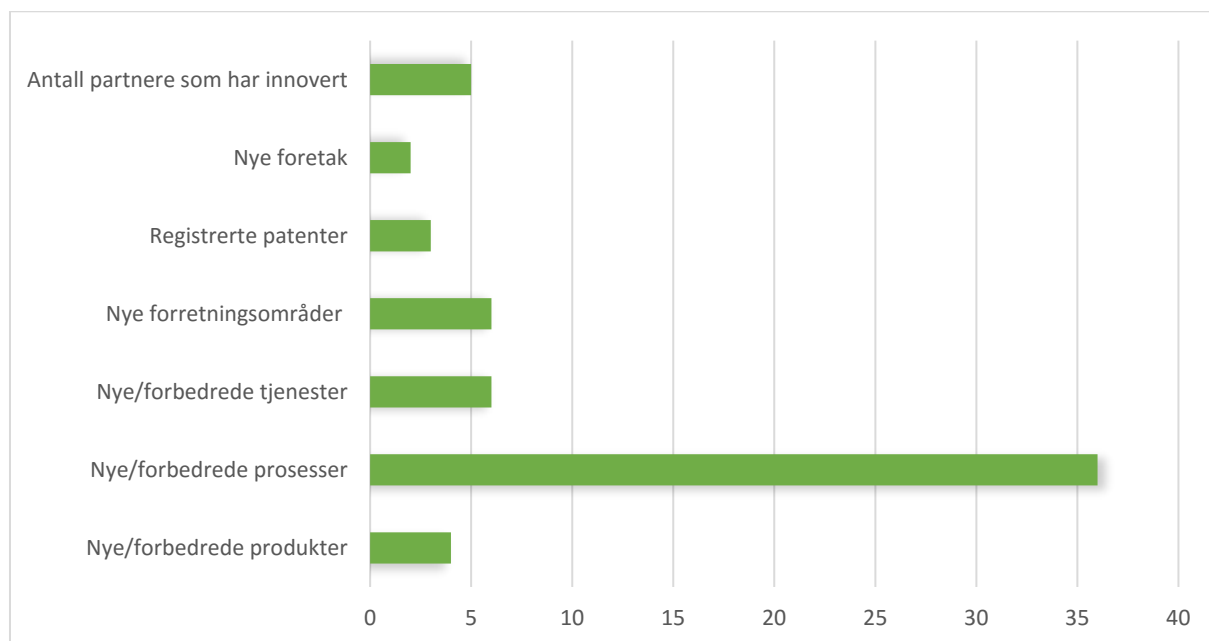
Innovasjoner

Et sentralt mål for RFF Agder er å bidra til forskningsstøttet innovasjon i bedrifter og offentlige virksomheter.

Dersom patenter og nye foretak holdes utenfor, har prosjektene innrapportert 57 ulike typer innovasjoner i perioden. Dette er ikke overraskende siden Agderregionen også ligger høyt på den nasjonale innovasjonsundersøkelsen (SSB). Det er imidlertid et mål i Agder at en økende andel av den innovative aktiviteten skal baseres på en kombinasjon av forskning og erfaringsbasert kunnskap. Dette vil ifølge nyere innovasjonsforskning resultere i innovasjoner som gir mer robuste konkurransefortrinn. RFF Agder kan gjennom sine prosjektet bidra til realiseringen av dette målet.

Det er også verdt å merke seg at hovedtyngden av innovasjonene, dvs. 61%, er prosessinnovasjoner. Dette reflekterer dels næringsstrukturen i Agder og dels at de offentlige prosjektene har hatt fokus på utvikling av nye tjenesteforløp basert på utnyttelse av ny teknologi.

Figur 4.6: Innovasjoner i rapporteringsperioden (absolutte tall)

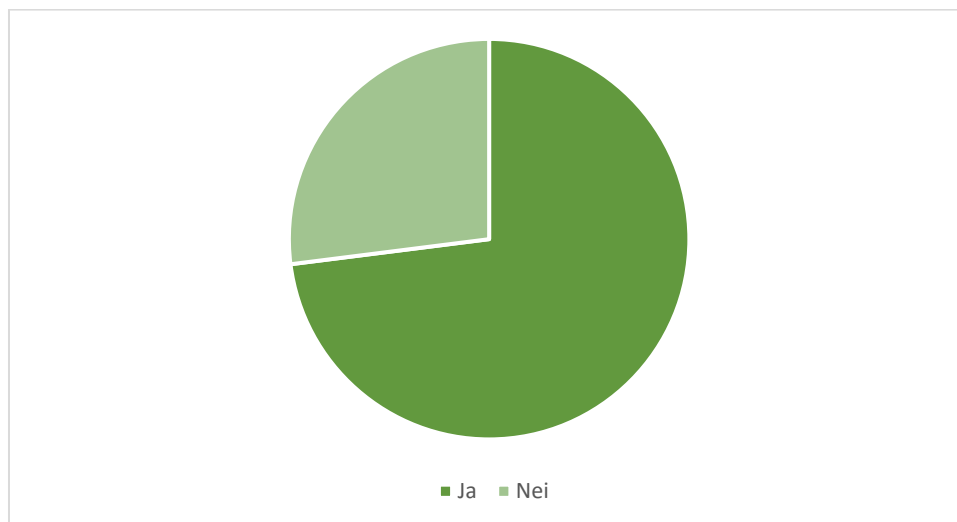

Samarbeid

Et sentralt mål er også å stimulere tettere samarbeid mellom FoU-institusjoner og styrke koblinger til næringsliv og offentlig sektor i egen region.

Figur 7: Nye samarbeidspartnere som følge av prosjektet

Nærmere to tredjedeler av respondentene på dette spørsmålet (15) rapporterer at prosjektet har gitt dem nye samarbeidspartnere. Dette er en positiv effekt som kan bidra til interaktiv læring og styrking av det regionale innovasjonssystemet i Agder. Jo flere som samarbeider og lærer av hverandre, desto større sannsynlighet er det for at nye, gode ideer oppstår.

Oppsummering

Med basis i resultatene som er rapportert ovenfor mener RFF Agders styre at fondet bidrar til at både bedrifter og offentlige virksomheter øker sin innovasjonsevne, konkurransekraft og verdiskaping. Kravet om samarbeid mellom FoU-institusjoner og bedrifter/offentlige virksomheter stimulerer samarbeid mellom disse aktørene og styrket kontaktflaten mellom FoU-institusjonene og bedrifter/offentlige virksomheter. Dette bidrar til å styrke relasjonene i det regionale innovasjonssystemet. Bedriftene i Agder benytter seg i økende grad av nasjonale ordninger som skattefunn og relevante programmer i Forskningsrådet (Indikatorrapporten 2017). Utviklingen går med andre ord i riktig retning.

4. Økonomi

3.1 Bevilgning fra Kunnskapsdepartementet

RFF Agders ordinære tildeling utgjorde 15 136 000 kroner i 2017. RFF Agder mottok også 2 225 000 i ekstrabevilgning for å bidra ytterligere til omstilling i nærings- og arbeidslivet. Samlet utgjorde bevilgningene fra Kunnskapsdepartementet 17 361 000 kroner.

3.2 Administrasjonskostnader

RFF Agder brukte 1 441 524 kroner i administrasjonskostnader i 2017, noe som er lavere enn budsjettet grunnet lavere forbruk til drift. Samlede administrasjonskostnader utgjorde 8,3 % av Kunnskapsdepartementets totale bevilgning for 2017 og 9,5 % av den ordinære bevilgningen.

3.3 Resultatregnskap og balanse

Resultat og balanse for RFF Agder vises nedenfor.

Årsregnskap 2017

	2017	2016
Inntekter		
Bevilgning fra KD	15 136 000	14 525 000
Bevilgning fra KD, ekstra	2 225 000	6 900 000
Renteinntekter	1 002 898	1 120 919
15%-potten		2 563 000
SUM INNTEKTER	18 363 898	25 108 919
Overført fra året før	10 413 000	
Tilbakeførte midler avsluttede prosjekter	2 964 014	
Overført kompetansemeglerprosjektet	414 000	
SUM OVERFØRINGER	13 791 014	
TOTALT	32 154 912	
Kostnader		
Sekretariat	1 094 524	1 161 675
Styre	347 000	326 594
SUM ADMINISTRASJONSKOSTNADER	1 441 524	1 488 269
Bevilgninger		
Prosjekter bevilget	29 413 000	18 790 000
Kompetansmegling	139 855	353 000
SUM BEVILGNINGER	29 552 855	19 143 000
Udisponerte midler	7 307 254	10 413 000

Balanse 2017

	2017	2016
Eiendeler		
Bankinnskudd	49 052 315	49 252 150
SUM EGENKAPITAL	49 052 315	49 252 150
Egenkapital		
Bundne fond	41 745 061	38 839 509
Ikke disponerte midler	7 307 254	10 412 641
SUM EGENKAPITAL	49 052 315	49 252 150